

MILUTIN JEŠIĆ¹

E-mail: milutinjesic@ekof.bg.ac.rs

SIROMAŠTVO: GLOBALNI FENOMEN SA NEJEDINSTVENIM REŠENJIMA

**PRIKAZ KNJIGE: ANA PANTELIĆ, „SUZBIJANJE SIROMAŠTVA U
ZEMLJAMA U RAZVOJU“, INSTITUT ZA MEDJUNARODNU POLITIKU I
PRIVREDU, 2017.**

THE POVERTY: GLOBAL FENOMENA WITH UNUNIQUE SOLUTIONS

**BOOK REVIEW: ANA PANTELIĆ, „REPRESSION OF THE POVERTY IN
DEVELOPING COUNTRIES“, INSTITUTE OF INTERNATIONAL POLITICS
AND ECONOMICS, 2017.**

1. KRATAK UVOD O SIROMAŠTVU

Klasična definicija siromaštva se bazira na analizi dohotka ili potrošnje, odnosno na finansijskom profilu osobe, domaćinstva ili zemlje.² Osoba je siromašna ako je njen dohodak ispod unapred određene linije siromaštva. Međutim, često je nedovoljno posmatrati siromaštvo samo iz jednog ugla, već je neophodan drugačiji pristup. Kako je siromaštvo kompleksan fenomen, postoje brojne determinante koje ga određuju.

► TABELA 1. FAKTORI SIROMAŠTVA

ODREĐJUJUĆI FAKTORI SIROMAŠTVA PO KATEGORIJI KARAKTERISTIKA	
Regionalne karakteristike	Izolacija ili udaljenost, što uključuje manjak infrastrukture i lošiji pristup tržištu i uslugama
	Baza resursa, uključujući dostupnost i kvalitet zemljišta
	Klima (npr. frekvencija tajfuna ili suša) i vremenske prilike (npr. frekvencija zemljotresa)
	Regionalno upravljanje i menadžment
	Nejednakost
Karakteristike zajednice	Infrastruktura (npr. pristup vodovodu i asfaltnim putevima)
	Distribucija zemljišta
	Pristup javnim dobrima i uslugama (na primer blizina škola, zdravstvenih centara)
	Socijalna struktura i socijalni kapital
Karakteristike domaćinstva	Veličina domaćinstva
	Koeficijent zavisnosti (broj nezaposlenih starijih i mladih osoba prema broju zaposlenih punoletnih osoba)
	Rod glave kuće ili punoletnih osoba u domaćinstvu (npr. prosečan broj žena u domaćinstvu)
	Svojina (uključujući zemljište, alat i druge potrebštine za rad; kuća; nakit)
	Zaposlenje i struktura prihoda (odnosno proporcija zaposlenih punoletnih osoba; vrsta ekonomske delatnosti - zaposleni ili samozaposleni; prihodi od porodičnih doznaka)
	Zdravstveno stanje i obrazovanje članova porodice
Individualne karakteristike	Godište
	Obrazovanje
	Zaposlenost
	Zdravstveno stanje
	Etnička pripadnost

Izvor: Pantelić (2017), str. 32.

Ipak, posebna pažnja među faktorima siromaštva mora se posvetiti pitanju obrazovanja. Braithwaite et al. (2000, str. 94) pokazuju da uvek postoji značajan penal prema blagostanju, ukoliko osoba ima samo primarno obrazovanje, a u zemljama u razvoju to

se proširuje i na one koji imaju stručno i tehničko obrazovanje. U tom smislu, podrška države kroz programe namenjene suzbijanju siromaštva mora se oslanjati na tu činjenicu.

Jedinstveno rešenje problema siromaštva ne postoji. Čak i ekonomisti liberalne orijentacije slažu se da određene vrste programa moraju da postoje. U poslednje vreme sve se češće pominju programi koji uključuju aktivnu participaciju osoba primalaca ovih novčanih transfera. Na kreatorima ekonomske politike ostaje da nađu pravu meru, jer uvek postoji trade-off. Koncept apsolutne pravičnosti nikada neće biti dostignut, ali njemu možemo da težimo.

Siromaštvo često predstavlja začarani krug za osobu koja se u njemu nađe. Stoga je potrebno na vreme otkriti ko spada u ranjive grupe i targetirati socijalne politike ka tim kategorijama stanovništva. Rizik od siromaštva u Srbiji u periodu od 2012-2014. god. je procenjen kao značajan, jer je otprilike $\frac{1}{4}$ stanovništva izložena tom riziku.³

2. KONCEPTUALNI OKVIR I DOPRINOS KNJIGE

Knjiga Ane Pantelić bavi se tematikom suzbijanja siromaštva sa posebnim osvrtom na finansijsku perspektivu, imajući u vidu mnoštvo pristupa kako u analizi samog problema, tako i u mehanizmima rešavanja istog. Autor koncizno objašnjava savremene pristupe ublažavanja siromaštva. Fokus knjige je na zemljama u razvoju, koje imaju i najveći potencijal za efektivne promene.

Predmet istraživanja ove naučne publikacije je kritička analiza savremenih društveno-političkih pristupa ublažavanju siromaštva u zemljama u razvoju, sa posebnim akcentom na ekonomsku politiku države u tom procesu. Cilj ovog rada je da determiniše i obuhvati opšti trend u naporima smanjenja siromaštva, primenjujući interdisciplinarni pristup na sva tri društvena sektora: državnom, privrednom i neprofitnom.⁴

Autor knjige se stalno vraća na par važnih poruka, koje ovom prilikom želimo da istaknemo:

- Tradicionalni metodi smanjivanja siromaštva nisu dali odgovarajuće rezultate, pa je neophodno razmotriti savremene metode.
- Velika je uloga međunarodnih institucija koje mogu svojim kapacitetom da podrže smanjenje siromaštva. Ovo posebno zato što je siromaštvo pod uticajem, između ostalog, globalnih pojava.
- Siromaštvo je kompleksna pojava na koju utiču brojni faktori. Svaki od tih faktora mora biti detaljno analiziran u cilju smanjenja njegovog uticaja.
- Socijalna pomoć u kojoj su primaoci aktivni (tzv. uslovni novčani transferi) su efektivni mehanizmi smanjenja siromaštva.
- Jedinstven pristup rešenju problema siromaštva nije moguć. Neophodna je decentralizacija strategija, tj. prilagođavanje kontekstu konkretne zemlje.

3 Krstić (2017), str. 43.

4 Pantelić (2017), str. 11.

- Postoje brojni stereotipi o siromašnim ljudima. Veliki broj njih je neopravdan, ali bez obzira na to oni kreiraju prepreke koje siromašni ljudi teško mogu da zaobiđu.

Knjiga je pisana jednostavnim jezikom, pa će zainteresovanom čitaocu biti jasno koji su mogući načini za suzbijanje siromaštva. U knjizi su obrađena ključna pitanja vezana za siromaštvo: koncepti i merenje siromaštva, pristupi za ublažavanje siromaštva, finansijska inkluzija, uslovni novčani transferi itd. Pored toga, kroz studiju slučaja Kolumbije analizirani su mehanizmi smanjenja siromaštva, te iznete pouke pogotovo o uslovima uspešnosti uslovnih transfera i finansijske inkluzije.

Na osnovu svega, može se zaključiti da je naučni doprinos knjige Ane Pantelić veliki. Ova knjiga ima široki društveni značaj, imajući u vidu njenu multidisciplinarnost. Kako je problem siromaštva globalni problem, a siromašni se često nalaze u začaranom krugu, ova knjiga svojom problematikom koju istražuje intrigira javnost, stvarajući kod čitaoca širu sliku kompleksnog problema siromaštva.

3. LITERATURA

Braithwaite, J., Grootaert, C. and Milanovic, B. (2000), *Poverty and Social Assistance in Transition Countries*, St. Martin's Press, New York.

Krstić, G. (2017), "Would an Increase in Low Work Intensity Contribute to Reducing Poverty and Inequality in Serbia", *Ekonomске ideje i praksa* br. 24, str. 37-52.

Pantelić, A. (2017), *Suzbijanje siromaštva u zemljama u razvoju*, Institut za međunarodnu politiku i privredu, Beograd.
